

*Марченко С.А., здобувач магістерського рівня освіти,
Морозова Г.С., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет*

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ДІДЖИТАЛ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Українська економіка зазнала безпрецедентного шоку. Повномасштабне військове вторгнення північного сусіда завдало серйозного удару по всіх ланках економічної системи держави. Скоротилося виробництво основних видів продукції, особливо тих, що є основою експортного потенціалу України. До того ж порти перекриті, а разом із ними і лівова частка зовнішньої торгівлі. Руйнується транспортно-логістична, соціальна, комерційна та технічна інфраструктура цілих регіонів. Відбувається міграція працездатного населення за кордон та його частковий перехід на захід країни. Це тимчасово віддаляє від активного економічного життя мільйони людей. Актуалізуються процеси ефективного управління фінансами та інвестиційним забезпеченням відбудови України. Адже застосування сучасних методів фінансового менеджменту та діджитал технологій здатне забезпечити передумови для швидкого відновлення економічної діяльності країни, формування засад стійкого економічного зростання, а також повернення в Україну біженців, внутрішньо-переміщених осіб та їх включення до економічних процесів.

Потреба відбудови України створює безпрецедентну кількість інвестиційно привабливих проектів, що сприятимуть становленню нової економіки вільної європейської країни. Імплементация таких проектів стане невід'ємною складовою плану відновлення, його рушійною силою в частині розвитку підприємництва та залучення українського бізнесу до регіональних та глобальних ланцюгів постачання. Тож, після припинення бойових дій, Україні треба розпочинати масштабну післявоєнну відбудову економіки, що повинна здійснюватися на основі Плану, розробленого українським Урядом та підтримуваного міжнародними донорами.

Зазначимо, що Україна в процесі економічних перетворень розкриває декілька основних напрямків, що ґрунтуються на збалансованості та стійкості розвитку при функціонуванні багатогалузевої соціально-орієнтованої ринкової економіки, яка враховує всі потреби суспільства і включає в себе інноваційно-інвестиційну модель, а також новітні досягнення науково-технічного прогресу і активне розповсюдження інформаційно-технологічних течій. Зазначені напрямки у довгостроковій перспективі можливі при

виконанні інноваційної та інвестиційної діяльності. Це сприяє активізації інноваційно-інвестиційних процесів і прискоренню впровадження нових технологій та розробок у виробничий процес, і як наслідок, приводить до підвищення НТП і подальшого економічного розвитку країни. Здобутки минулих років свідчать про те, що саме інновації є рушійною силою впливу на розвиток економіки та суспільства, здатною виробляти та використовувати здобуті знання та досвід. Сучасний політичний, економічний і соціальний стан країни трактує нові умови інвестиційного забезпечення та вимагає переходу на нову інноваційну модель. Очевидно, що вторгнення російської федерації на територію України спричинило і руйнівні економічні процеси у тому числі. За даними розрахунків аналітичного підрозділу Київської школи економіки, Transparency International Ukraine та Prozorro Sale., загальні збитки станом на кінець квітня 2022 року оцінюються у 80 млрд. доларів. Вони включають в себе руйнування автошляхів, мостів, залізниці, транспортної інфраструктури, аеропортів та портів, а також цивільних будинків. Збитки промислових активів становлять 6,7 млрд. доларів і включають в себе руйнування понад 100 промислових підприємств. Загалом, всі пошкоджені активи можна об'єднати у дві групи: ті, що пошкоджені навмисно, і супутні збитки. До перших відносяться ті підприємства, що відповідають за забезпечення паливом, та виробництва військового/оборонного призначення. Серед них можна виокремити ті, які є найбільш пошкодженими промисловими об'єктами. Наразі, на найбільш постраждалі області України припадає 30% національного ВВП. Згідно з оцінками національних та міжнародних експертів, внаслідок війни втрати ВВП України можуть становити від 30% до 50% у 2022 році, що відповідає 1,6-2,7 трильйонів гривень (56-92 млрд. доларів) "невиробленої" продукції протягом року в абсолютних цінах 2021 року. Більш того, витрати внаслідок руйнувань інфраструктурних та цивільних об'єктів складуть приблизно від 500 до 1000 млрд. доларів. Відповідно, з метою відновлення ВВП до передкризового рівня необхідне заохочення міжнародного фінансування фондів з відбудови економіки України та стимуляції фіскальних та монетарних інструментів, що дозволять відновити інвестиційні процеси в країні. Зазначимо, що на даний момент інвестиційна діяльність, особливо забезпечення інвестиціями інноваційних процесів розвитку підприємств, є майже неактивною у більшості галузей економіки, а всі можливі інвестиції спрямовані на розвиток оборонної промисловості.

Однак, незважаючи на всю складність ситуації, Україна все одно намагається залучити іноземних інвесторів в умовах війни. Наразі іноземні інвестори мають можливість заходити на український фінансовий ринок та купувати цінні папери за спрощеною процедурою. Це стало можливим завдяки тому, що Національний банк України разом з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку стандартизував підходи до обліку прав на цінні папери

резидентів і нерезидентів на агрегованих рахунках депозитарних установ і вніс відповідні зміни до нормативних документів. Отже, відбувся перехід на агрегований облік цінних паперів нерезидентів замість сегрегованого. Дана процедура спростить обслуговування іноземних інвесторів на території України. Їм більше не потрібно відкривати окремі рахунки в НБУ, що у свою чергу, полегшить адміністрування операцій та дозволить зменшити кількість залучених працівників до ведення процесу. Подані зміни сприятимуть залученню більшої кількості зацікавлених в інвестуванні в економіку України та мають зробити сам процес простим та максимально ефективним.

Ще одним важливим інструментом після початку російської повномасштабної війни проти України 24 лютого 2022 року став аукціон з продажу військових облигацій, який започаткувало Міністерство фінансів у березні поточного року. Військові облигації – це інвестиційний інструмент підтримки державного бюджету, доступний для громадян, бізнесу та іноземних інвесторів. Аукціон проводиться кожен вівторок, а всі кошти, що залучені до Державного бюджету України, використовуються для забезпечення оборонних та соціальних потреб в умовах воєнного стану.

Інноваційна діяльність не тільки у оборонній, а й у будь-якій іншій сфері наразі супроводжується використанням ІТ-технологій. Під час війни ІТ-сектор майже єдиний, що може стабільно працювати, тому держава має наміри зберігати та підтримувати ІТ через його динамічність і перспективність, що є основним важелем у майбутній відбудові економіки у поствоєнний час. Зараз ІТ-сфера має потужний експортний потенціал і продовжує стрімко розвиватись. Зауважимо, що після російського вторгнення ІТ-компаніям відразу вдалось адаптуватись до складних умов, внаслідок чого було збережено близько 95% обсягів всіх контрактів. До того ж, біля 77% підприємств змогли залучити нових клієнтів саме під час війни. Говорячи про фінансові результати, за перший квартал 2022 року отримано 2 млрд. доларів, що є найвищим показником експорту комп'ютерних послуг за останні роки. Обсяг податків, що сплачують компанії, становить 222 млн. грн. на місяць, а близько 25% підприємств зробили це наперед, що принесло додаткові 165 млн. грн. до бюджету країни.

Зазначені фактори дозволяють перейти від сировинно-аграрного типу економіки до технологічного, створити абсолютно нову економічну структуру, завдяки якій Україна матиме можливість продавати продукцію з високою доданою вартістю. Такі трансформації дозволять збільшити національний дохід та підвищити рівень життя в країні у 4-5 разів за 20 років. При повному відновленні економіки України орієнтовні сукупні потреби у фінансуванні становитимуть близько 1 трлн. доларів. У довоєнний період головною перешкодою для зміни технологічної бази були недостатня кількість інвестиційних ресурсів та характерна для нашої

країни структура валових заощаджень, при якій заощадження підприємств є в декілька разів більшими, ніж заощадження населення. При цьому, рівень внутрішніх заощаджень та інвестицій був в два рази нижчим, аніж необхідний для швидкого економічного зростання і приросту 6-7% на рік. При цьому компенсація внутрішніх інвестиційних ресурсів іноземними не була можливою. У післявоєнний період ситуація кардинально зміниться. Пріоритетним аспектом буде створення механізму фінансування, що буде саме змінювати структуру економіки, а не консервувати її. Одним з головних драйверів післявоєнного відновлення України може стати і українська ІТ-галузь. Підтримка держави у створенні атмосфери свободи, необмежених можливостей і максимального сприйняття технологічним компаніям дозволить зберегти і зміцнити потужність даного сектору. Яскравим прикладом може слугувати «Дія Сіті», що на пряму сприяє економічному зростанню держави. За умови збереження обраного напрямку свободи технологічного бізнесу, що захищений державою, даний шлях може стати головним фактором відновлення країни та залучення колосальних іноземних інвестицій.

Таким чином, в результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що інвестиційне забезпечення відіграє ключову роль в інноваційних процесах розвитку українських підприємств і є рушійною силою у стабілізації економіки в цілому. Важливо, що Міністерство фінансів започаткувало аукціон з продажу військових облігацій з метою забезпечення оборонних та соціальних потреб в умовах воєнного стану. У процесі дослідження було виявлено, що завдяки іноземному інвестуванню вдалось реалізувати декілька успішних проектів, які наразі працюють на користь України та допомагають ефективно виконувати воєнні операції. З'ясовано, що інноваційна діяльність не тільки у оборонній, а й у будь-якій іншій сфері супроводжується використанням ІТ-технологій. У період воєнного стану ІТ-сектор є єдиним, що має змогу стабільно працювати, а держава, у свою чергу має наміри розвивати його і надалі.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Центр Економічної Стратегії. URL: <https://ces.org.ua/>
3. УНІАН. Інформаційне агентство. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/investiciji-pid-chas-viyini-ukrajina-sprostilaproceduru-kupivli-cinnih-paperiv-dlya-inozemnih-investoriv-novini-ukrajina-11801436.html>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://cutt.ly/mKgek9O>

5. SPEKA. Дилбук від AVentures Capital. URL: <https://speka.media/viina/ukrayinskii-it-sektor-ta-investiciyi-do-ta-pid-cas-viinidilbuk-vid-aventures-capital-9denqv/amp>

6. REACTOR.UA. Платформа відкритих інновацій. URL: <https://mind.ua/publications/20241254-it-industriya-pid-chas-vijniv-roosh-ta-reface-vvazhayut-shcho-pislya-peremogi-ukrayina-otrimae-velicheznij>

7. Українська правда. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/22/686099/index.amp> Refere